

Bevezetés az egészségügyi jogi ismeretekbe I.

7. hét

1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről

Alapelvek és alapfogalmak

- Az egészségügyi szolgáltatások és intézkedések során biztosítani kell a betegek jogainak védelmét. A beteg személyes szabadsága és önrendelkezési joga kizárólag az egészségi állapota által indokolt, e törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozható.
- Az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele során érvényesülnie kell az esélyegyenlőségnek.
- Az egészségi állapot javításának elsődleges eszköze az egészség megőrzése és a betegségek megelőzése.
- Az egészségügyi szolgáltatások alapvető szakmai feltételrendszere tulajdon- és működtetési formától független, kizárólag a szolgáltatás szakmai tartalmán alapul.
- Az egészségügyi intézményrendszer szakmai ellátási szintekre tagolt felépítése és működése emberközpontú, az eltérő jellegű és súlyosságú megbetegedésben szenvedők egészségi állapota által meghatározott szükségletekhez igazodik, valamint tudományos tényekre alapozott és költséghatékony eljárásokon alapul.

- **beteg:** az egészségügyi ellátást igénybe vevő vagy abban részesülő személy;
- **kezelőorvos:** a beteg adott betegségével, illetve egészségi állapotával kapcsolatos vizsgálati és terápiás tervet meghatározó, továbbá ezek keretében beavatkozásokat végző orvos, illetve orvosok, akik a beteg gyógykezeléséért felelősséggel tartoznak;
- **sürgős szükség:** az egészségi állapotban bekövetkezett olyan változás, amelynek következtében azonnali egészségügyi ellátás hiányában a beteg közvetlen életveszélybe kerülne, illetve súlyos vagy maradandó egészségkárosodást szenvedne;
- **veszélyeztető állapot:** az az állapot, amelyben az azonnali intézkedés hiánya a beteg vagy más személy életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül fenyegető helyzetet eredményezne, illetőleg a környezetére közvetlen veszélyt jelentene;
- **életmentő beavatkozás:** sürgős szükség esetén a beteg életének megmentésére irányuló egészségügyi tevékenység;
- **életfenntartó beavatkozás:** a beteg életének mesterséges módon történő fenntartására, illetve egyes életműködéseinek pótlására irányuló egészségügyi tevékenység;
- **invazív beavatkozás:** a beteg testébe bőrön, nyálkahártyán vagy testnyíláson keresztül behatoló fizikai beavatkozás, ide nem értve a beteg számára szakmai szempontból elhanyagolható kockázatot jelentő beavatkozásokat;
- **közeli hozzátartozó:** a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbe fogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbe fogadó, a mostoha- és a nevelőszülő, a testvér, valamint az élettárs;
- **korlátozottan cselekvőképes beteg:** akit a bíróság általános jelleggel vagy az egészségügyi ellátással összefüggő jogok gyakorlása tekintetében cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezett, valamint az a kiskorú személy, aki a tizennegyedik életévét már betöltötte és nem cselekvőképtelen.

Az egyén szerepe

- Mindenki köteles tiszteletben tartani mások jogait egészségük védelméhez, a betegségek megelőzéséhez és a gyógyuláshoz.
- Mindenkinek joga van olyan egészsége megőrzésével és fejlesztésével kapcsolatos ismeretek megszerzéséhez, valamint megfelelő tájékoztatáson alapuló döntését az egészséggel kapcsolatos kérdésekben,
- Mindenkinek joga van tájékoztatást kapni az egészségügyi szolgáltatások jellemzőiről, azok elérhetőségéről, továbbá a betegeket megillető jogokról és azok érvényesíthetőségéről,
- Mindenkinek saját egészségi állapotáért felelősséggel kell tartoznia,
- Mindenkinek kötelessége tartózkodni minden olyan magatartástól és tevékenységtől, amely a társadalmilag elfogadható kockázati szinten felül, köztudottan mások egészségét veszélyezteti,
- Mindenkinek kötelessége segítséget nyújtani és a tudomása szerint arra illetékes egészségügyi szolgáltatót értesíteni, amennyiben sürgős szükség vagy veszélyeztető állapot fennállását észleli, illetve arról tudomást szerez.

A betegek jogai

Az egészségügyi ellátáshoz való jog

- Minden betegnek joga van **sürgős szükség esetén** az életmentő, illetve a súlyos vagy maradandó egészségkárosodás megelőzését biztosító ellátáshoz, valamint fájdalomának csillapításához és szenvedéseinek csökkentéséhez.
- Minden betegnek joga van az **egészségi állapota által indokolt, megfelelő, folyamatosan hozzáférhető** és az **egyenlő bánásmód követelményének** megfelelő egészségügyi ellátáshoz.
- A betegnek joga van az ellátását végző **orvos szabad megválasztásához**, amennyiben azt az ellátás szakmai tartalma, sürgőssége nem zárja ki az egészségügyi szolgáltató működési rendjének megfelelően.
- A beteg bármely, a kezelőorvos által megállapított diagnózissal, illetőleg javasolt terápiával, valamint kezdeményezheti **más orvos által történő vizsgálatát**.
- Amennyiben a beteg az adott egészségügyi szolgáltatónál nem részesíthető az egészségi állapota által indokolt szükséges ellátásban, **tájékoztatni kell** őt arról, hogy az adott ellátás mely egészségügyi szolgáltatónál biztosítható vagy **várólistára** kell helyezni.

Az emberi méltósághoz való jog

- Az ellátás során a beteg emberi méltóságát tiszteletben kell tartani.
- A betegen kizárólag az ellátásához szükséges beavatkozások végezhetőek el.
- Az ellátás során a beteg jogainak gyakorlásában csak az egészségi állapota által indokolt ideig mértékben és módon korlátozható.
  - A beteg személyes szabadsága kizárólag sürgős szükség esetén, illetőleg a beteg vagy mások élete, testi épsége és egészsége védelmében korlátozható. Kínzó, kegyetlen, embertelen, megalázó vagy büntető jellegű korlátozó intézkedést tilos alkalmazni. A korlátozó intézkedés csak addig tarthat, ameddig az elrendelés oka fennáll.
  - Korlátozó módszerek vagy eljárások alkalmazását - ha e törvény kivételt nem tesz - a beteg kezelőorvosa rendeli el. Állandó orvosi felügyelet hiányában ideiglenesen szakápolós elrendelheti a korlátozást. Korlátozó módszerek és eljárások alkalmazása esetén a beteg állapotát és testi szükségleteit rendszeresen ellenőrizni kell.
- A beteget csak méltányolható okból és ideig szabad várakoztatni.
- A beteg ellátása során szeméremérzetére tekintettel ruházata csak a szükséges időre és az indokolt mértékben távolítható el.